

Červenec 2024

BIDEN Z KOLA VEN, HARRISOVÁ KE KORMIDLU

Irena Krcháková

Shrnutí

Joe Biden vzdal boj o Bílý dům. Informoval o tom v neděli v příspěvku na sociální síti X. Podle svých slov se chce především soustředit na své povinnosti po zbytek funkčního období. Biden se tedy nebude ucházet o prezidentský mandát, v tomto klání podpořil svoji stávající viceprezidentku Kamalu Harrisovou. Jednaosmdesátiletý prezident čelil zejména v posledních týdnech tlaku zevnitř Demokratické strany na odstoupení kvůli svému věku.

Hlavní body

- Prezident Joe Biden oznámil, že nebude obhajovat mandát prezidenta Spojených států amerických.
- Plnou podporu vyjádřil Biden své viceprezidentce Kamale Harrisové, která výzvu přijala a převzala peníze z Bidenovi kampaně.
- Harrisová se jeví jako logická volba a demokraté jí vyjadřují podporu. Ve hře jsou ale i další jména. Rozhodne se na nominačním sjezdu zatím naplánovaném od 19. srpna
- Pro demokraty je to zcela bezprecedentní situace, kterou je zapotřebí rychle vyřešit, jinak straně hrozí, že se ocitne v chaosu.

Prezident Joe Biden odstoupí z boje za znovuzvolení do Bílého domu. Pouhé tři a půl měsíce před tím, než Američané budou o nové hlavě státu rozhodovat. A taky necelý měsíc před nominačním sjezdem Demokratické strany v Chicagu. Biden se rozhodl poté, co byl v posledních týdnech vystaven tlaku veřejnosti, sponzorů i spolustraníků. Hlavní výtkou se týká jeho věku. Bidenovi je osmdesát jedna let a je tak nejstarším prezidentem USA v historii. Do úřadu nastoupil v sedmdesáti osmi letech a překonal tak rekord svého předchůdce a doposud taky vyzývatele Donalda Trumpa.

„Myslím, že je v nejlepší zájmu mé strany a mé země, abych odstoupil a soustředil se pouze na prezidentské povinnosti po zbytek svého funkčního období,“ napsal Biden na sociální síti X (Joe Biden, 2024). A ihned podpořil svoji viceprezidentku Kamalu Harrisovou.

Výrazné osobnosti amerického politického života, za všechny třeba Hillary Clintonová s manželem Billem Clintonem nebo Barack Obama, ocenili Bidenovo rozhodnutí a označili ho za státnické či ve prospěch lidu Spojených států. Ve stejném duchu se vyjádřili taky evropští státníci a šéfové vlád jako třeba Keir Starmer, Olaf Scholz, Pedro Sánchez, Donald Tusk i Petr Fiala.

Podle politologů bylo rozhodnutí Joe Bidena očekávatelné, protože tlak, kterému čelil, musel být skutečně obrovský. I tak ale jde o téměř bezprecedentní událost. Rozhodnutí neobhajovat mandát totiž učinil pouze jeden jediný prezident, a to Lyndon Johnson v roce 1968. Ten ale s oznámením přišel už v únoru nikoliv necelé čtyři měsíce před samotnými volbami. Agentura AP uvedla, že se dosud nikdy nestalo, aby kandidát o prezidentskou funkci odstoupil z boje v takto pozdní fázi kampaně.

Biden starý muž

O tom, jestli Biden není pro druhý mandát příliš starý, pochybovala veřejnost od začátku kampaně. A přesvědčila se o tom před třemi týdny při prezidentské debatě v televizi CNN. Výkon současného prezidenta nepříjemně překvapil i ty nejnadšenější podporovatele. Biden často nedokázal dokončit myšlenku, pletla se mu slova, po konci diskuze měl problémy odejít ze studia. V porovnání s o tři roky mladším Trumpem působil zmateně a unaveně.

Výzvy k odstoupení přicházely z médií, od kolegů ze strany i sponzorů. Mnozí si své obavy sdělovali za zavřenými dveřmi, jiní se vyjádřili veřejně. A nakonec se objevily i nelichotivé průzkumy. Současného prezidenta by jako budoucí hlavu státu podpořila ve volbách pouze jedna třetina voličů Demokratické strany – dvě třetiny chtějí jeho odstoupení (AP, 2024). Demokraté začali panikařit, protože jedinou možností, jak Bidena nahradit, byla jeho vlastní rezignace. Vítěze primárek prostě nelze z procesu kandidatury jinak odstavit.

Co bude dál?

Kamala Harrisová

Biden bezprostředně po odstoupení podpořil viceprezidentku Kamalu Harrisovou a ta výzvu přijala.

Harrisová je první političkou tmavé pleti, která se dostala do Bílého domu ve funkci viceprezidentky. Je dcerou imigrantů z Jamajky a Indie, vystudovala politologii, ekonomii a práva. V roce 2016 byla zvolena do Senátu a stala se jeho první členkou tmavé pleti. Poté se ucházela o prezidentskou nominaci za demokraty (volby 2020), v roce 2018 ale odstoupila. Joe Biden si ji následně vybral jako svou viceprezidentku. Nyní by se ve svých devětapadesáti letech mohla stát první černoškou v historii země, která by mohla vést Demokratickou stranu do boje o Bílý dům.

Harrisová má taky jednu velkou výhodu – poměrně snadno by se totiž mohla dostat k desítkám milionům dolarů na kampaň, které se jí podařilo vybrat ve prospěch Bidena. Což mimochodem také

udělala a hned v pondělí požádala Federální volební komisi o převedení kandidatury. Pokud by se tedy stala kandidátkou, mohla by s penězi volně nakládat. Podle posledních údajů k červnu tohoto roku je na účtu 96 milionů dolarů (Federal Election Commission, 2024) a dalších asi 150 milionů od spřátelených volebních výborů a vedení strany (Klapal, O., 2024). Navíc po Bidenově odstoupení se jí za jediný den podařilo vybrat 81 milionů dolarů od 880 tisíc přispěvatelů (Rubin, A., 2024).

O kom se mluví

Ještě před tím, než Biden vůbec oznámil své rozhodnutí neobhajovat mandát, spekulovali novináři o možných náhradnících. V mediálním prostoru se skloňovala jména jako třeba guvernér Kalifornie Gavin Newsom, guvernérka Michiganu Gretchen Whitmerová, ministr dopravy Pete Buttigieg a guvernér Pensylvánie Josh Shapiro. Někteří (respektive všichni) z nich už ale výslovně podpořili Harrisovou. A je pravděpodobné, že některý z nich se teď stane mužem či ženou číslo dvě po boku Harrisové.

Kdo rozhodne

Rozhodne nominační sjezd Demokratické strany, který je (prozatím) naplánovaný na dny 19. až 22. srpna v Chicagu. Do té doby nemá žádný kandidát boj o Bílý dům jistý. Za normálních okolností by delegáti podpořili vítěze primárek – tedy Joea Bidena. Teď je ale všechno jinak. O nominaci se může ucházet každý, kdo získá podporu 300 delegátů, ovšem musí být z více různých států. Z jednoho totiž může být maximálně 50 podpisů a každý delegát může podepsat jen jednu petici. Celkem se do Chicaga chystá 3 933 delegátů a 739 takzvaných superdelegátů (vedení strany, guvernéři, členové Kongresu nebo exprezidenti a viceprezidenti a další prominenti). Teoreticky se tak může do boje přihlásit až patnáct různých jmen. I když to je samozřejmě nepravděpodobné vzhledem k tomu, jaký chaos by to na sjezdu způsobilo.

Nominaci nakonec získá ten, kdo si zajistí většinovou podporu. Oficiálním kandidátem se stane ve chvíli, kdy ji ve svém projevu přijme.

Hodně štěstí

Předseda Demokratické strany Jaime Harrison řekl, že strana „provede transparentní a řádný proces ve výběru svého kandidáta pro prezidentské volby“ (Jaime Harrison, 2024), ať už to znamená cokoliv. Podrobnosti se prý sami straníci dozvědí v následujících dnech. Faktem je, že v primárkách neměl Biden žádného výrazného kandidáta a experti se shodují, že demokraté o to neměli ani velký zájem. Nové jméno tak buď bude logická volba – tedy Harrisová anebo překvapení v podobě některého z výrazných guvernérů. Zásadní ale bude, aby strana přišla s nominací rychle, sebejistě a jednotně a zamezila chaotickému hledání náhradníka.

Za povšimnutí zajisté stojí forma, jakou Biden své rozhodnutí oznámil. Ano, má covid a je v izolaci, i to by mu ale nemělo bránit v tom, aby nejdůležitější rozhodnutí své kariéry oznámil americkému lidu (a celému světu) více formálně než přes sociální síť. Agentura Reuters dokonce s odvoláním na svůj zdroj uvedla, že ještě v sobotu večer měl Bidenův tým za úkol „pokračovat v kampani na plný plyn“, v neděli odpoledne už ale bylo všechno jinak (Mason, J., Renshaw, J. Holland, S., 2024). Co za takovou náhlou změnou názoru stojí, není dosud úplně jasné. Údajně to byla celá řada dat a průzkumů, které ukazovaly, že se mu vítězství ve volbách vzdaluje. Třeba prezident Biden osvětlí své rozhodnutí, až se „v příštích dnech“ objeví před kamerami. Nic ale nedokáže ospravedlnit situaci, do které Demokratickou stranu dostal.

Nebylo to náhlé rozhodnutí obhajovat mandát. Dělal to každý, udělá to i on. Nehledě na věk. Biden je už nyní nejstarším prezidentem v historii USA. V jednaosmdesáti letech ale prostě každý cítí jistou únavu. A stát v čele největší supervelmoci na světě další čtyři roky, může být neuvěřitelně vyčerpávající. To si ale Biden měl rozmyslet dřív – nikoliv pouhých 107 dnů před volbami, ale už před primárkami – a na funkci vůbec nekandidovat. Demokraté by tak měli dost času najít jiného vhodného kandidáta, zařídit mu podporu a peníze, postavit ho do centra pozornosti a vymyslet mu program na míru.

Ted' zbývají do voleb sotva čtyři měsíce a demokraté se dostali do pasti. Za republikány kandiduje sice nijak zvlášť populární Donald Trump, i ten ale dokáže strhnout davy a zajistit si podporu milionu Američanů. Slova „lepší Biden, než Trump“ teď nemusí platit. Demokraté musí z rukávu vytáhnout jméno, které zaprvé dokáže sjednotit straníky a získá od nich dostatečně silný mandát. Za druhé ho občané musí znát, za třetí dokáže přesvědčit rozhodnuté a hlavně nerozhodnuté voliče a nakonec musí být schopen čelit Trumpovým útokům. Jestli to dokáže Kamala Harrisová nebo případně někdo jiný ukážou až příští týdny a měsíce. Nebude to hezkých 100 dní.

Hodně štěstí.

Zdroje

- AP (2024, 17. 7.). Nearly two-thirds of Democrats want Biden to withdraw, new AP-NORC poll finds. https://apnews.com/article/biden-trump-poll-drop-out-debate-democrats-59eebaca6989985c2bfbf4f72bdfa112?taid=6697de775e47cc00012785c1&utm_campaign=TrueAnthem&utm_medium=AP&utm_source=Twitter
- Federal Election Commission (2024, 20.6.). Report of Receipts And Disbursements. <https://docquery.fec.gov/cgi-bin/forms/C00703975/1791835/>
- Klapal, O. (2024, 22. 7.) Finanční past. Po Bidenovi zůstane balík, získat ho nemusí být snadné. Seznamzpravy.cz. <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/volby-usa-financni-past-po-bidenovi-zustane-balik-ziskat-ho-nemusi-byt-snadne-256336>
- Mason, J., Renshaw, J. Holland, S. (2024, 22. 7.). Biden ends failing reelection campaign, backs Harris as nominee. Reuters. <https://www.reuters.com/world/us/biden-81-pulls-out-presidential-race-2024-07-21/>
- Rubin, A. (2024, 22. 7.) Harris campaign raises a record \$81 million in 24 hours. Axios.com. <https://www.axios.com/2024/07/22/kamala-harris-record-81-million-24-hours>
- <https://x.com/JoeBiden/status/1815087772216303933>
- https://x.com/harrisonjaime/status/1815102274466664681?ref_src=twsrc%5Egoogle%7Ctwamp%5Eserp%7Ctwgr%5Etweet

Autor

Irena Krcháková

V minulosti se věnovala především oblasti mediálních studií a sémiotiky, nyní rozšiřuje své obzory na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy v oboru historická sociologie. Zaměřuje se odborně na domácí politickou scénu, sociální a zdravotnická témata a věnuje se také obrannému průmyslu, dopravě a energetice. Má bohaté zkušenosti s mezinárodní politickou agendou, včetně evropských témat, Evropské unie, politiky Spojených států, OSN a NATO. Profesionálně se uplatnila jak v rozhlasu, tak v České televizi. Ve volném čase se nejčastěji věnuje sportu a své dceři.

Vydavatel

INSTITUT PRO POLITIKU A SPOLEČNOST

Posláním Institutu je zkvalitňování českého politického a veřejného prostředí prostřednictvím profesionální a otevřené diskuse a vytvoření živé platformy, která pojmenovává zásadní problémy, vypracovává jejich analýzy a nabízí recepty pro jejich řešení formou spolupráce expertů a politiků, mezinárodních konferencí, seminářů, veřejných diskuzí, politických a společenských analýz dostupných celé české společnosti. Jsme přesvědčeni, že otevřená odborná diskuse a poznání podstaty a příčin jednotlivých problémů jsou nutným předpokladem jakéhokoli úspěšného řešení problémů současné společnosti.

Martinská 2, 110 00 Praha 1

+420 602 502 674

www.politikaspolecnost.cz

office@politikaspolecnost.cz